



Sygn. akt III KK 198/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 stycznia 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Artymiuk (przewodniczący)
SSN Przemysław Kalinowski (sprawozdawca)
SSN Dariusz Świecki

przy udziale prokuratora Prokuratury Generalnej -----

w sprawie R. W. D. skazanego z art. 216 § 1 kk, P. B. R. skazanego z art. 216 § 1
kk, R. S. G. skazanego z art. 216 § 1 kk, W. W. M. skazanej z art. 216 § 1 kk

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 20 stycznia 2015 r.,

kasacji, wniesionych w stosunku do skazanego R. W. D. przez obrońcę, w stosunku
do skazanego P. B. R. przez obrońcę, w stosunku do skazanego R. S. G. przez
obrońcę, w stosunku do skazanej W. W. M. przez obrońcę
od wyroku Sądu Okręgowego w G.

z dnia 13 listopada 2013 r., sygn. akt XIII Ka (...)

utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w K.

z dnia 28 maja 2013 r., sygn. akt II K (...),

- 1. uchyla zaskarżony wyrok, a także utrzymany w nim w mocy
wyrok Sądu Rejonowego w K. z dnia 28 maja 2013r. sygn. akt II K
(...) i na podstawie art. 17§1 pkt 6 k.p.k. - umarza postępowanie,**
- 2. kosztami procesu obciąża Skarb Państwa.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w K. wyrokiem z dnia 28 maja 2013 r. w sprawie II K [...], uznał oskarżonych R. W. D. , P. B. R., R. S. G. i W. W. M. za winnych tego, że w dniu 9 marca 2008 r. w G. działając wspólnie i w porozumieniu wraz z innymi nieustalonymi osobami znieważyli J. i L. T. nazywając ich złodziejami” i „bandytami”, tj. dokonania przestępstwa z art. 216 § 1 k.k. i na podstawie powołanego przepisu skazał ich na karę grzywny w wymiarze 50 stawek dziennych, ustalając wysokość jednej stawki dziennej na kwotę 20 zł.

Ponadto, na podstawie art. 626 §1 k.p.k. i art. 628 § 1 k.p.k. Sąd zasądził od oskarżonych R. W. D., P. B. R., R. S. G. i W. W. M. na rzecz oskarżycieli prywatnych J. T. i L. T. poniesione przez nich koszty procesu w kwocie po 300 zł. Natomiast w oparciu o przepisy art. 1, art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 23.06.1973 roku o opłatach w sprawach karnych (Dz. U. z 1983 roku, nr 49, poz. 223 z późn. zm.) Sąd Rejonowy zasądził od oskarżonych R. W. D., P. B. R., R. S. G. i W. W. M. na rzecz Skarbu Państwa opłatę w wysokości po 100 zł.

Apelacje od powyższego wyroku wnieśli oskarżeni R. W. D., P. B. R., R. S. G. i W. W. M..

Autorzy zwykłych środków odwoławczych zarzucili zaskarżonemu wyrokowi:

1. obrazę prawa materialnego a mianowicie art. 216 § 1 i § 3 k.k. oraz art. 18 § 1 k.k.,
2. obrazę przepisów postępowania karnego, mającą wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia,
3. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę wyroku, który miał wpływ na jego treść,
4. rażącą niewspółmierność orzeczonej kary.

Wyrokiem z dnia 13 listopada 2013 r. Sąd Okręgowy w G., sygn. akt XIII Ka (...), po rozpoznaniu apelacji wniesionych przez oskarżonych R. D., P. R., R. G. i W. M., utrzymał w mocy rozstrzygnięcie Sądu I instancji.

Kasacje od tego wyroku – na korzyść w/w skazanych – wniósł ich obrońca. Autor nadzwyczajnego środka zaskarżenia zarzucił rozstrzygnięciu sądu odwoławczego obrazę przepisów postępowania polegającą na nieuwzględnieniu

okoliczności stanowiącej bezwzględną podstawę uchylenia wyroku przewidzianą w art. 439 § 1 pkt 7 k.p.k., w postaci sprzeczności zaskarżonego orzeczenia, która uniemożliwia jego wykonanie.

W uzasadnieniu kasacji wskazano, że Sąd Okręgowy w G. utrzymał w mocy wyrok Sądu Rejonowego w K. z 28 maja 2013 r., wydany w sprawie sygn. II K (...), w którym skazano oskarżonego R. D. wraz z trójką pozostałych oskarżonych na karę grzywny w wymiarze 50 (pięćdziesięciu) stawek dziennych, przy ustaleniu wysokości 1 stawki w kwocie 20 zł. Tymczasem, zdaniem skarżącego, jest to rozstrzygnięcie błędne i rażąco naruszające obowiązujące prawo. Sąd Okręgowy utrzymał bowiem w mocy wyrok Sądu I instancji, w którym czworo oskarżonych zostało skazanych na jedną karę grzywny w wymiarze 50 stawek dziennych, przy ustaleniu wysokości 1 stawki dziennej na kwotę 20 zł. Zdaniem skarżącego, obowiązujące prawo nie przewiduje takiego sposobu orzekania kary grzywny, podobnie, jak i sposobu wykonania kary grzywny orzeczonej niejako „wspólnie”, wobec kilku oskarżonych.

Wskazując na powyższe autor kasacji wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i o przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w G.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Zarzutowi podniesionemu przez autora kasacji wniesionych na korzyść skazanych R. D., P. R., R. G. i W. M., nie można odmówić racji, choć – ze względów prawnych –uwzględnienie sformułowanego wniosku możliwe było jedynie w części.

Podkreślić na wstępie należy, że obowiązujący system prawa karnego oparty jest na zasadzie indywidualizacji winy, a konsekwencji także i indywidualnego ponoszenia odpowiedzialności karnej za popełnienie czynu wyczerpującego znamiona przestępstwa. Wyrok orzekający w tym przedmiocie musi wyraźnie i jednoznacznie rozstrzygać te kwestie, precyzyjnie określając zarówno czyn przypisany każdemu oskarżonemu, rodzaj winy, jak i rozmiar represji karnej zastosowanej wobec każdego z oskarżonych. Nie jest natomiast dopuszczalne wymierzenie jednej kary w stosunku do kilku oskarżonych. Tymczasem, taka jest w istocie treść rozstrzygnięcia Sądu Rejonowego w K., zawartego w wyroku wydanym

w tej sprawie, w którym – po imiennym wskazaniu wszystkich oskarżonych i przypisaniu im winy oraz opisaniu przestępnego zachowania – skazano ich na karę grzywny w wymiarze 50 stawek dziennych przy ustaleniu wartości jednej stawki na kwotę 20 zł. Takiego zapisu nie można zinterpretować inaczej niż to uczynił skarżący, skoro brak jest jakiegokolwiek wskazania, że kara grzywny w takiej wysokości została wymierzona każdemu z oskarżonych. Konkluzja ta rysuje się jeszcze wyraźniej, gdy się uwzględni, że w dalszych rozstrzygnięciach zawartych w przedmiotowym wyroku, Sąd Rejonowy indywidualizuje zasądzone koszty procesu oraz opłaty na rzecz Skarbu Państwa wiążąc konkretne kwoty z konkretnymi osobami. Tej samej formuły nie zastosowano jednak w odniesieniu do tej części wyroku, gdzie zawarto rozstrzygnięcie o karze grzywny. Nie można zatem racjonalnie wywodzić, że również kara grzywny została wymierzona odrębnie każdemu z oskarżonych w tej sprawie. Trzeba zatem zgodzić się z tezą nadzwyczajnego środka zaskarżenia, że orzeczenie, w którym kilku skazanym wymierzono jedną, niejako „wspólną” karę grzywny, natomiast indywidualnie określono dalsze konsekwencje wynikające z tego skazania – dotknięte jest wewnętrzną sprzecznością, zaś zastosowana formuła skazania uniemożliwia wykonanie orzeczonej kary. W tym kontekście, nie do zaakceptowania jest pogląd wyrażony przez Sąd Rejonowy w K. w pisemnych motywach wyroku, iż w przedmiotowym rozstrzygnięciu wymierzono *„każdemu z oskarżonych kary po 50 stawek dziennych grzywny – ustalając wysokość stawki dziennej na poziomie 20 zł”*. Rzecz bowiem w tym, że w treści wyroku wcale nie zastosowano takiej formuły rozstrzygnięcia.

W żaden sposób nie określono też takiego sposobu wykonania tej kary, który pozwalałby twierdzić, że ma ona charakter indywidualny.

Do tej oczywistej wady wyroku Sądu I instancji powinien odnieść się sąd odwoławczy tym bardziej, że była ona sygnalizowana w apelacjach wniesionych przez oskarżonych w tej sprawie. Już zwykłe środki odwoławcze zawierały bowiem twierdzenie, iż wyrok I instancji jest wadliwy, gdyż jego sentencja nie zawiera ustalenia, na jaką karę grzywny oskarżeni zostali w rzeczywistości skazani.

Tymczasem, Sąd Okręgowy w G. w powyższej sytuacji ani nie zareagował z urzędu – do czego był zobligowany – ani w żaden sposób nie ustosunkował się w

swoim wyroku do zarzutu odwoławczego, który po prostu pominął. Zaakceptowanie przez Sąd II instancji wyroku Sądu Rejonowego w K., obarczonego wadą określoną w art. 439 § 1 pkt 7 k.p.k. sprawia, że oba orzeczenia podlegają uchyleniu. W zaistniałej sytuacji procesowej nie było bowiem możliwe ograniczenie się do skasowania jedynie wyroku sądu odwoławczego, skoro uchybienie o charakterze bezwzględnej podstawy uchylenia orzeczenia zostało popełnione przez Sąd I instancji. W tym więc zakresie wnioszek autora kasacji o uchylenie tylko wyroku Sądu Okręgowego w G. i przekazanie mu sprawy do ponownego rozpoznania, był niekonsekwentny i pozostawał w sprzeczności z treścią podniesionego zarzutu.

Uchylenie wyroków, jakie zapadły w tej sprawie w odniesieniu do oskarżonych R. D., P. R., R. G. i W. M., wywołało także dalsze konsekwencje prawne, które stały na przeszkodzie uwzględnienie wniosku autora kasacji w zakresie, w jakim postulował on ponowne rozpoznawanie sprawy. Stosownie bowiem do dyspozycji art. 101 § 2 k.k. karalność przestępstwa ściganego z oskarżenia prywatnego ustaje z upływem roku od czasu, gdy pokrzywdzony dowiedział się o osobie sprawcy przestępstwa, a w myśl uregulowania zawartego w art. 102 k.k., jeżeli w okresie wskazanym w art. 101 k.k. wszczęto postępowanie przeciwko osobie, karalność popełnionego przez nią przestępstwa ustaje z upływem 5 lat od zakończenia tego okresu. Skoro zatem w niniejszej sprawie osoby sprawców czynu zabronionego znane były pokrzywdzonym bezpośrednio od dnia zdarzenia, tj. 9 marca 2008 r., to również z tą datą rozpoczął swój bieg okres przedawnienia karalności. Rozpoznanie apelacji oskarżonych nastąpiło w dniu 13 listopada 2013 r., ale kasacje obrońcy wpłynęły do Sądu Najwyższego dopiero w dniu 4 czerwca 2014 r. (k. – 2 akt SN). Wprawdzie zatem wyrok sądu odwoławczego zapadł jeszcze przed upływem terminu przedawnienia wynikającego z powołanych wyżej przepisów materialno-prawnych, ale rozpoznanie kasacji obrońcy oskarżonych i uwzględnienie zawartego w nich zarzutu o charakterze bezwzględnym, nastąpiło już w momencie, gdy dalszemu prowadzeniu postępowania stała na przeszkodzie ujemna przesłanka procesowa wymieniona w przepisie art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k., tj. przedawnienie karalności zarzuconego czynu. Konsekwencją takiej sytuacji procesowej była konieczność umorzenia postępowania ze względów proceduralnych.

Mając to wszystko na uwadze Sąd Najwyższy orzekł, jak w wyroku.